T.B.M.M.
YENİ PARTİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 22 Ekim 2026
Sayı: 1488

52009

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın, Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 21.10.2026

Av. Mahmut TANAL
YENİ Parti Şanlıurfa Milletvekili

5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 21'inci maddesi, tarımsal desteklemeler için bütçeden ayrılacak kaynağın gayrisafi millî hasılanın %1'inden az olamayacağını açıkça hükme bağlamaktadır.

TÜİK'in 8 Ekim 2026 tarihinde yayımladığı verilere göre 2025 yılı gayrisafi millî hasılası 62,288 trilyon TL olup bunun %1'i yaklaşık 622,88 milyar TL'dir. Buna karşılık Tarım ve Orman Bakanlığının resmî verilerinde 2025 yılı tarımsal destek bütçesi, ilave zirai don ödeneğiyle birlikte 158,55 milyar TL olarak açıklanmıştır. Bakanlık, 2026 yılı için ise 168 milyar TL tarımsal destek ödeneği öngörmüştür.

Kanunda öngörülen asgari kaynak ile açıklanan destek bütçeleri arasındaki farkın hangi hesap ve bütçe kalemlerine dayandırıldığı, üreticilerin hak ettikleri desteklere ne zaman kavuştuğu ve kamu kaynaklarının çiftçilere ne ölçüde ulaştığı açıklığa kavuşturulmalıdır.

Bu bağlamda;

1. 5488 sayılı Kanun'un 21'inci maddesindeki %1'lik alt sınır esas alındığında 2021–2025 yıllarının her biri için ayrılması gereken asgari kaynak kaç TL'dir? Aynı yıllarda bu kapsamda fiilen ayrılan ödenek ve gayrisafi millî hasılaya oranı nedir? Kanuni alt sınırın altında kalınan yıllar varsa eksik tutarlar neden tamamlanmamıştır?

2. TÜİK'in 2025 yılı verilerine göre yaklaşık 622,88 milyar TL'ye karşılık gelen %1'lik asgari kaynak ile Bakanlığınızın açıkladığı 158,55 milyar TL'lik tarımsal destek bütçesi arasındaki fark hangi kalemlerle açıklanmaktadır? Doğrudan destekleme ödemeleri dışında hesaba katılan kredi, yatırım veya diğer harcamaların tutarları ve ayrı ayrı hukuki dayanakları nelerdir?

3. Bakanlığınızın 2026 yılı için öngördüğü 168 milyar TL'lik tarımsal destek ödeneği hangi millî hasıla tahminine ve hangi hesaplama yöntemine göre belirlenmiştir? Kanuni %1 alt sınırının karşılandığı değerlendiriliyorsa bu hesapta kullanılan bütün bütçe kalemleri nelerdir? Karşılanmıyorsa aradaki farkın giderilmesi için hangi işlem yapılmıştır?

4. 2021–2025 yıllarında ve 2026 yılının tamamlanan döneminde tarımsal destekler için başlangıçta ayrılan, sonradan eklenen veya azaltılan ve fiilen ödenen tutarlar destek türlerine göre nedir? Ödemelerin ne kadarı önceki üretim yıllarına ait hak edişlerden oluşmaktadır?

5. Üreticilerin hak kazandığı hâlde henüz ödenmeyen tarımsal desteklerin toplam tutarı nedir? Bunların üretim yılı, destek türü ve il bazında dağılımı ile bekleme süreleri nelerdir? Ödemelerin gecikmesinden kaynaklanan mali kaybı gidermek için herhangi bir telafi mekanizması uygulanmış mıdır?

6. 2021–2025 döneminde tarımsal desteklerden yararlanan üreticilerin sayısı ve ödenen tutarlar, işletme büyüklükleri ve iller itibarıyla nasıl dağılmıştır? Toplam desteklerin en yüksek tutarda destek alan %10'luk üretici grubuna düşen payı nedir? Küçük işletmeler ile kadın ve genç üreticilerin yararlanma oranları ve karşılanamayan destek talepleri nelerdir?

7. Fiilen tarımsal üretim yaptığı hâlde kayıt, mülkiyet, kiracılık veya başvuru koşulları nedeniyle desteklerden yararlanamayan üretici sayısı kaçtır? Bu üreticilerin destek sistemine alınması için hangi somut engeller giderilmiş, hangileri devam etmektedir?

8. 2027 yılı tarımsal destekleme bütçesi hazırlanırken 5488 sayılı Kanun'daki %1'lik alt sınırın karşılanması için ne kadar kaynak öngörülmüştür? Desteklerin ekim ve girdi alımı döneminden önce ödenebilmesi için hangi ödeme takvimi belirlenmiştir? Önceki üretim yıllarından kalan ödenmemiş desteklerin tamamı hangi tarihe kadar karşılanacaktır?